

vodi na pot divjih strastij. Naša bralna društva imajo edini namen, blažiti srce in bistriti razum; v to svrhu se moramo posluževati le primernih in poštenih sredstev, izogibati pa se vsega, kar bi utegnilo srca slovenska pačiti. Z geslom: Vse za vero, dom, cesarja, dragi rojaki, združimo svoje moči in ne zabimo, da sloga jači, nesloga tlači!

Iz Ribnice. (Bralno društvo.) Majhna iskra od velikega narodnega plamena imenovati bi se moralo skromno naše bralno društvo. Vendar če tudi okoli in okoli s pepelom narodnega spanja obdana, ona tli in žari čvrsto, kar je tudi ob zborovanju dne 13. jan. pokazala. Ker se vsled globokega snega ni bilo nadejati dalnjih gostov, zato se je tudi vabilo v »Gospodarju« opustilo. Vreme se nam je ravno tisti dan grdo sprevrlo, strašen veter delal je velikanske zamete, da smo mislili, da se ne more zborovanja nikdo udeležiti. Pa če tudi je zima huda, sneg velik in veter strašansko, vse to ne premaga junaških Pohorcev, katerih kri je tembolj vroča, čim več napora se potrebuje. Zbrala se je lepa družba odličnih mož in nekaj domoljubnega ženstva v hiši g. Fuchshoferja v Ribnici. Zborovanje je otvoril g. predsednik s pozdravom in živio-klicem na presv. cesarja. Sledil je podučni govor č. g. župnika o namenu društva in ljubezni do materinega jezika. Kakor navadno, beseda odličnega govornika je bila navdušena, da gre do srca. Nato je drug odbornik govoril spisan si životopis † Luke Držečnika. Sledila je zatem lepo deklamovana Gregorčičeva: V pepelnični noči. Sedaj se je z vsklikom volil odbor društva. Nato smo se upisovali v društvo in nabrali smo lepo svotico. Pri prosti zabavi so se potem med sviranjem izvrstne godbe in pevanjem slovenskih pesmi gostje veselili prav dolgo. Udeležili sta se zabave tudi dve odlični rodbini nasprotni stranke in s tem pokazali svojo naklonjenost do nas. Tako je prav! Na tem pragu — prijenljivosti — si bomo najlaglje podali roke k skupnemu delovanju. Da se vidimo še večkrat!

Iz Ljutomer. (Vabilo.) Predpust bodi čas veselja. Zato tudi mi Ljutomerčani pridno pojemo v pevskem društvu; v kratkem se bomo zopet javno pokazali, da nekaj znamo. Dne 6. febr. pa priredi čitalnica lepo plesno veselico s kostumi. Na noge torej, Ormužani, Radgonci, Št. Jurčani itd.! Pričakujemo Vas z odprtimi rokami. Saj nam je tako treba, da se malo poveselimo, da potem laglje prenašamo težke napade naših ljubeznivih sosedov. Pri tem pa se bode tudi našla prilika, da si katero modro povemo, da bomo vedeli, kako in kaj se nam je zanaprej, ne samo na plešišču, ampak tudi na narodnem bojišču obrniti.

Iz Crešnjeveca. (Domoljubni opominj.) Pri nas je vse ledeno. Neki rodoljub je izprožil misel o bralnem društvu, kar bi bilo dobro in sila potrebno, pa menda bo težko iz te moke kaj kruha, ker je premalo narodne navdušenosti. To se lahko razvidi iz imenika Mohorske družbe in pa iz števila naročnikov »Slov. Gosp.«, da smo v našem okraju mi v tem oziru najzadnji. V žganjepitju pa je žal, pri nas živahno gibanje, posebno pri onih trpinih, ki morajo čez teden večkrat lačni zmrzovati in težko delati, da le imajo v nedeljo svoje krvavo prislužene krajcarje za smrdljivo žganje! Žali Bog tudi je par takih možičelnov, kateri znajo te onamljene nevedneže hvaliti in jih ni sram, da so ga zraven naližejo. Oh, kedaj bo te nevedneže pamet srečala, da bi prepustili ta smrdljivi strup tistim, ki si z njim žepe polnijo!

Iz Srednjega Gasteraja. (Lanska letina.) Ker sta nas hitro po novem letu velik sneg in mraz v hiše na toplo napodila, premišluje marsikateri rad nekatere bolj znamenite reči iz kronike lanskega leta.

Letino imeli smo v tem kraju še precej dobro. Spomlad je bila lepa, deževati je začelo v majniku ter precej zadržalo ljudi od dela. Sena je bilo veliko, a otave v primeru drugih let manj. Živina se je drago prodajala. Pšenico in ječmen smo imeli lepo, toda žito (rž) je vsled nekaj neviht silno padlo. Sadja se je obilno pridelalo, posebno cepljenega sadja; jabolke so se lahko drago prodale, posebno mošanceljni. Tudi jabolčnika so si nekateri mnogo napravili za poletno pijačo. Sliv je bilo malo, a bile so drage. V vinogradih se je prikazalo srednje, cvetelo je sicer obilo, vendar se je potem celo slabo obneslo. V vinogradih smo lani spet videli, da pomaga skropljenje. Krompir je bil obilen, jednako tudi bela repica in korenje. Sploh pa moram reči, da imamo uzrokov dovolj, da hvalimo ljubega Boga za tolikanj dobro leto 1894. K—k.

Iz Artič pri Brežicah. (O novem letu) odpovedal se je g. A. Deržanič težavnemu bremenu obč. predstojnika, katero je nosil celih 14 let v blagor njemu izročene občine. Ko je prevzel ta težavni stan, prejel je med drugim tudi 1800 gld. dolga, kateri bi bil moral v teku 30 let plačati biti. Vsled štedljivega gospodarstva z obč. premoženjem pa je g. A. Deržanič izplačal to svoto že v 14 letih, kar je tolikanj več vredno, ker občina plačuje le 2900 gld. direktne davka, in pri vsem tem obč. doklade niso znašale nad 35% na leto. Vsled tega po pravici zasluži javno zahvalo; Bog ga ohrani še mnoga leta! Njegovim namestnikom izvoljen je bil g. Janez Slovenec, ki pa ni samo po primku Slovenec, ampak vsakokrat v dejanju. Želimo mu, da tudi njemu ljubi Bog blagoslovi trud za blagor njemu izročene občine! — V kratkem predložili bomo tudi peticiji za slov. gimnazijo v Celju in za preosnovo domovinske postave. — Prav pridno smo se tudi poprejeli novega zasajanja vinogradov z ameriškimi trtami, posebno mi je omeniti gg. Adama Deržaniča in Jožefa Kovačiča, katera sta pretečeno jesen vsak okoli 8 polovnjakov dobrega mošta nabrala, kateri je imel lepo ceno, namreč po 70—75 gld. polovnjak. Pa tudi drugi marljivo delajo, posebno odkar njim slavna štaj. hranilnica brezobrestna posojila dovoljuje. — V 2. številki »Slov. Gospodarja« t. l. dopisnik iz breškega okraja omenja, da si moramo še dva topa skovati, in to sta po večini slov. okrajni zastop in slov. uradovanje po vseh občinah. Zatoraj moram tudi to povedati, da z drugim topom tudi Artičani streljamo na nemško trdnjavo brežiško, ker vse slovensko uradujemo; prvega pa si bomo prizadevali pri letošnjih volitvah v okrajni zastop z združenimi močmi skovati, in v to nam pomoz Bog in sreča junaška! C—.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so se dne 21. t. m. vrnili iz Budapešte. — V 3. okraju kandidirajo prusofili znanega Schönererja za državnega poslanca. Ker se krščanski moške zanj ne morejo potegovati, zmagal bode kak liberalce. — V nedeljo popoldne je bil buren shod 1200 brezposelnih delavcev. Zahtevali so splošno volilno pravico.

Gornje-Avstrijsko. Dunajsko društvo »krščansko časopisje« je napravilo zadnjo nedeljo velik shod v Lincu. Skoda, da namere krščanskih prirediteljev shoda niso prav umeli ondodni katoličani!

Česko. Deželna odbornika sta postala poslanca Schwarz in Adamek ter odložila državno poslanstvo.

— Višji deželni maršal bode se bojda kmalu odpovedal svoji časti. — Poslanec Bareuther je v dež. zboru zahteval, naj bodo Nemci ločeni od Čehov. Naj se ustanovi dva narodna zbora, katerih vsak bo imel svoj deželni odbor. Le pri vkupnih zadevah bi se oba zbora skupno posvetovala. Namestništvo bi se razdelilo. Nekaj enacega tudi mi štajarski Slovenci zahtevajmo!

Štajarsko. Konservativci so v deželnem zboru predlagali, naj se postava o občni solski dolžnosti spremeni v toliko, da bodo na kmetih otroci namesto osem let dolžni le šest let hoditi v ljudsko šolo, zato pa naj potem štiri leta hodijo v nedeljsko šolo. Ta predlog se je oni dan izročil dotičnemu odseku. Naj bi ta predlog kmalu postal postava, to gotovo želijo vsi naši posestniki!

Koroško. Poslanec Huber je v dež. zboru predložil peticijo, naj se oskrbovanje bolnikov v deželni bolnišnici zopet izroči usmiljenim sestram. — V spomin petdesetletnice cesarjevega vladanja se ustanovi hiralni zaklad. Dežela bode darovala 50.000 gld. — V raznih krajih so se pripetile nesreče po snežnih plazovih in je bilo zasutih več ljudi. — V Prevaljah se bode 27. t. m. obhajalo ustanovno zborovanje slov. delavskega društva. — V Dobrli vesi so v 2. in 3. razredu pri obč. volitvah zmagali Slovenci.

Kranjsko. Posebno županstvo dobi bojda leskovaška župnija pri Krškem. — Nova posojilnica se je ustanovila v Št. Jerneju na Dolenjskem. — Na večih krajih so bile pretekli teden povodnji, n. pr. na ljubljanskem barju, v Planinski dolini, Strahomeru, Ribniški dolini in okoli Radeč na Gorenjskem.

Primorsko. V Pazinu je izvoljen županom dr. Trinajstič. Lahoni so po volitvi na večer po mestu grdo razgrajali. Sploh so pa v Istri izgredi na dnevnem redu. Dunajska vlada bojda hoče proglasiti izjemno stanje v Trstu, Piranu in Pazinu. Trst in Piran to zaslužita, ali pazinski občinski zastop pa nikakor ne.

Ogersko. Baron Joszika je postal minister na cesarskem dvoru; zdaj imajo torej Ogre spet vse ministre. — Banffy, ministerski predsednik, je v poslanski zbornici izjavil, da bode vladal, kakor je vladal Wekerle. Zato mu pa tudi vsi prerokujejo kratko dobo. — Poslanska zbornica si je zloglasnega bivšega pravosodnega ministra Szilagyija izvolila za predsednika.

Vnanje države.

Rim. Na prošnjo princa Alojzija Liechtensteina so sv. oče Leon XIII. poslali dne 13. t. m. krščansko-socialni stranki na Dunaj papežev blagoslov.

Italijansko. Kralj Umberto je razpustil poslansko zbornico, in bode novo volitve na dan 28. aprila. Tri mesece se bo le torej smel vladati Crispi, katerega nekateri imenujejo grobokopa italijanske kraljeve rodovine. — V tej državi so zopet začeli anarhisti delovati po svoje. Dne 17. t. m. je anarhist Attilio Bellochio Celliju, generalnemu prokuratorju pri apelnem sodišču v Milanu, prerezal vrat, da je Celli takoj mrtev obležal.

Francosko. Pred tednom je bil za predsednika republike izvoljen Feliks Faure (beri Fôr). Novi predsednik je 54 let star in je poprej bil minister mornarice. Ker je ministerstvo Dupuya odstopilo, mora predsednik Faure poiskati nove ministre, ali pri tem ima mnogo težav. Bourgeoisu je dvakrat naročil, naj sestavi ministerstvo. Časniki pišejo, da se Faure sme imenovati srečnega, ako bo le eno leto mogel ostati v tej najimenitnejši službi.

Belgijsko. Za državni zbor icer imajo socialisti volilno pravico, zdaj se jo hočejo imeti za občinske zastope. Ako bo enako postavilo poslanska zbornica, zavrgla, potem bodo socialisti pri občinskih volitvah na-

pravili punt. — Belgijci si hočejo popolnoma osvojiti državo Kongo v Afriki.

Nemško. Državni zbor je vsprejel predlog, naj se dovoli jezuitom vrnitev na Nemško. Predlog je obveljal samo, ker so zanj glasovali socialisti. Lani je enak vsprejet predlog zavrgel zvezni svet, bržčas bode letos storil isto, ker se zlasti protestanti bojijo jezuitov. — Oni teden je začel zborovati pruski deželni zbor. Cesar Viljem je v prestolnem govoru obljubil kmetovalcem nekaj olajšav.

Grško. Na korist raznih bogatašev je ta država svoj čas uvedla zlato veljavo, kakor jo imamo tudi mi v Avstriji. Kako pogubnosna je zlata veljava za države, ki nimajo svetovne trgovine, vidi se na Grškem, kjer hočejo davke zvišati za 20 odstotkov. Ljudstvo se temu protivi in že so nastali nemiri, da so jih morali vojaki udušiti.

Azija. Oba kitajska vojaška voja sta se združila pri Njučvangu. Dne 18. t. m. je ondi z Japonci bila bitka, ali kitajski junaki so se kmalu spustili v beg. Če se Japoncem posreči, da razženejo to poslednjo kitajsko vojno, potem se jim Kitajska ne more več upirati.

Afrika. Italijanska vojska pod generalom Baratierjem je premagala Ras Magašo, vodjo upornih Súdancev, in hoče tega pogumnega nasprotnika celo ujeti. To dobro kaže za Italijane, vendar to pa ne, da jim Francozi ondi hočejo »štrenjo« mešati.

Amerika. Delavci pri tramvaju (konjski železnici) v Novem Jorku so službo opustili ali začeli štrajkati. Prebivalci pa štrajkovce podpirajo z denarji in jedili. Dne 21. t. m. na večer so se ti delavci z vojniki hudo spoprijeli in je mnogo mrtvih. Vojastvo so v Novem Jorku za 7000 mož pomnožili. Ker je malo krščanske pravice na svetu, zato je toliko nezadovoljnežev.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno-zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Tako in enako pripoveduje slov. ljudstvo. Nemški zgodovinarji pa pripovedujejo o štajarskem vitezu, z imenom Popo, ki je koncem 11. veka živel v bližini ptujskega mesta. Bil je pogumen in zelo močen junak ter je v hosti sedanjega Vurberga z gorečim polenom ubil velikanskega zmaja, ki je prebivalcem ondotnega kraja delal leto za letom mnogo škode. Vrh hriba je potem početkom 12. veka postavil grad, katerega je po zmagu, ki je ondi razsajal, imenoval »Wurmberg«. In zmaja so lastniki Vurberga imeli tudi v svojem grbu, ter so se po gradu imenovali gospodje Vurberški. Takih naštevajo K. Schmutz¹⁾, po njem pa J. A. Janisch²⁾ več, namreč 1130 Otmarja, 1190 Konrada, 1200 Leopolda, 1250 Wilfinga in 1273 Friderika, a slednja dva nista mogla biti več lastnika Vurberga.

Sploh pa imenovanih ne omenja nobena do zdaj znana štajarska listina; — kje jih je zasledil Schmutz, nam ni znano. V starih listinah je grad Vurberg naveden pod različnimi imeni: »Castrum Vrmberch, Wurmberc, Wörmberch, castrum Wurmberch, vest Burmberg, Wurmwer, haws Wurmberg, vest Burm, Wurbinberg, slos Wurmerberg, Wurmburg, geslos Wurmberg, itd.«³⁾

Najpred se grad imenuje l. 1244. V nekem Vur-

¹⁾ Hist. Top. Lexicon v. St. IV., 415.

²⁾ Top. — stat. Lexicon v. St. III., 1399.

³⁾ J. v. Zahn, Ortsnamenbuch der Steierm. im Mittelalter, 513.